

Foto: A. Doek

Een kinderombudsman is een belangrijke aanvulling op het bestaande stelsel van voorzieningen voor kinderen in Nederland, vindt Jaap Doek, voorzitter van het VN-Comité inzake de Rechten van het Kind. Hij noemt hiervoor vijf aandachtspunten. Kortom, redenen genoeg om met voortvarendheid te werken aan de introductie van de kinderombudsman.

Topprioriteit: een kinderombudsman

Jaap Doek

1. Kinderombudsman bevordert cultuur van respect voor kinderrechten

De kinderombudsman is cruciaal voor het bevorderen van een cultuur van respect voor de rechten van het kind. De vele voorzieningen voor jeugdigen in ons land zijn vooral gericht op de (veronderstelde) behoeften en noden en worden nog steeds meer gevoed door het idee 'goed te doen' dan door het idee 'recht te doen'. Ik ken teveel voorbeelden van een daarmee samenhangende neiging om de eigen toch professionele opvattingen op te leggen en weinig tot niet rekening te houden met de opvattingen van kinderen en ouders. Hoezeer een kinderombudsman kan bijdragen aan het bevorderen van daadwerkelijk respect voor de rechten van het kind blijkt uit ervaringen in vergelijkbare landen zoals Noorwegen, Zweden, België en Oostenrijk.

2. Klachten van kinderen geven inzicht in structurele tekortkomingen

De kinderombudsman zal klachten van kinderen moeten kunnen ontvangen. Verscheidene klachten lenen zich niet voor een juridisch proces, maar behoren toch ergens gedeponereerd te kunnen worden. Niet alleen om een individueel (en gezaghebbend of onafhankelijk) antwoord te krijgen, maar ook om structurele tekortkomingen, die uit die klachten vallen af te leiden aan de orde te kunnen stellen met aanbevelingen voor verbetering.

3. Een kritische onafhankelijk instituut voor toezicht op de naleving van kinderrechten

In ons hoog ontwikkelde systeem van voorzieningen ontbreekt een voldoende kritische en onafhankelijke instantie die ons regelmatig en zo nodig krachtig de spiegel van de rechten van het kind voorhoudt.

4. Vergroting bekendheid bij kinderen met hun rechten en met het kinderrechtenverdrag

De kinderombudsman kan een belangrijke bijdrage leveren aan een grotere bekendheid bij kinderen met hun rechten. Ook draagt een kinderombudsman bij aan het ontstaan van het gevoel dat het kinderrechtenverdrag metterdaad hun verdrag is, waarmee ze in de praktijk aan de slag kunnen om verbeteringen te bereiken en zo nodig af te dwingen.

5. Kinderombudsman moet toezichthouder zijn op overheid en NGO's

De kinderombudsman zal niet alleen de onafhankelijke toezichthouder (monitor) moeten zijn voor het doen en laten van de overheid (nationaal en lokaal) met betrekking tot de rechten van kinderen maar ook betreffende activiteiten op dat terrein van de non-gouvernementele organisaties.

Artikel 4 IVRK Realiseren van kinderrechten

De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke, bestuurlijke en andere maatregelen om de in dit Verdrag erkende rechten te verwezenlijken. Ten aanzien van economische, sociale en culturele rechten nemen de Staten die Partij zijn deze maatregelen in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dit toelaten en, indien nodig, in het kader van internationale samenwerking.

Volgens het VN-Comité inzake de Rechten van het Kind is het instellen van een kinderombudsman een van de maatregelen om kinderrechten in een land te verwezenlijken. Het Comité bracht in 2002 een *General Comment* uit over de rol van onafhankelijke mensenrechteninstellingen bij de bescherming en bevordering van kinderrechten:

"Article 4 of the Convention on the Rights of the Child obliges States parties to 'undertake all appropriate legislative, administrative and other measures for the implementation of the rights recognized in the present Convention'. Independent national human rights institutions (NHRIs) are an important mechanism to promote and ensure the implementation of the Convention, and the Committee on the Rights of the Child considers the establishment of such bodies to fall within the commitment made by States parties upon ratification to ensure the implementation of the Convention and advance the universal realization of children's rights. In this regard, the Committee has welcomed the establishment of NHRIs and children's ombudspersons/children's commissioners and similar independent bodies for the promotion and monitoring of the implementation of the Convention in a number of States parties"